БАЦЬКАЎШЧЫНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND“ Цана 30 н. фэн.

№ 39 (42) 12 СЬНЕЖАНЯ 1948 Г. ГОД ВЫДАНЬНЯ 2

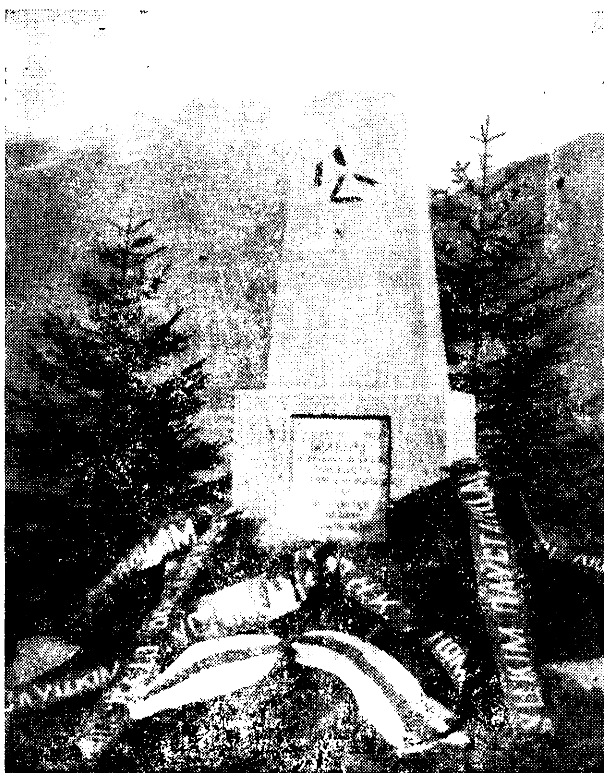
ДА ЎСІХ БЕЛАРУСАЎ ДОБРАЕ ВОЛІ

Рэдакцыя й Выдавецтва «Бацькаўшчыны» змушаныя падаць да ведама нашага грамадзянства, што далейшае выходжаньне нашае газэты зьўляецц моцна загрожаным з прычыны ўсё тых-жа фінансавых цяжкасьцяў, якія паўсталі ў выніку апошняй грашовай рэформы ў Нямеччыне.

«Бацькаўшчына», як адзіная беларуская друкаваная газэта на эміграцыі, зьяўляецца аднэй з найвялікшых нашых нацыянальных пазыцыяў: яна служыць ідэйным, грамадзкім і арганізацыйным лучнікам паміж нашымі суродзічамі, расьцярушанымі па цэлым сьвеце, не дае ім загінуць нацыянальна ды перахоўвае ў нас памяць аб нашай дарагой Бацькаўшчыне, у якую ўсе мы жадаем вярнуцца. Але апрача гэтага, «Бацькаўшчына» спаўняе вялікую ролю на вонкі, рэпрэзэнтуючы наш народ і ягоныя нацыянальна-вызвольныя ідэі сярод іншых народаў і наагул перад заходнім сьветам.

Таму будзе нашым найвялікшым нацыянальным праступкам, калі мы дазволім памерці нашай газэце. А каб да гэтага не дайшло, кажны беларус добрай волі павінен безадкладна пасьпяшыць ей на ратунак шляхам прысыланьня ахвяраў на выдавецкі фонд «Бацькаўшчыны», рэгулярнага аплачваньня падпіскі й шырокага вэрбаваньня новых падпішчыкаў.

Рэдакцыйны й здміністрацыйны пэрсанал «Бацькаўшчыны» працуе бясплатна й у далейшым заўсёды гатовы, не шкадуючы сваіх сілаў ані часу, працаваць ганарова для нашых нацыянальных інтарэсаў. Няхайжа тады ўсе тыя, што, занятыя заработнай працай, ня могуць поўнасьцю пасьвяціцца грамадзкай дзейнасьці, сплачваюць свой нацыянальны доўг шляхам адпаведных матарыяльных ахвяраваньняў на грамадзкія мэты!

Памятнік змагаром за Вольную й Незалежную Беларусь у Мітэнвальдзе.
(Гл. карэспандэнцыю зь Мітэнвальду на 4-ай бал.)

ЖЫВЁМ І БУДЗЕМ ЖЫЦЬ!

Не падлягае найменшаму сумліву, што нацыянальны дух беларускі жыве і красуе ў найглыбейшых куточках сьведамасьці й падсьведамасьці кажнага, хто ёсьць сынам зямлі нашае, каму камянем на сэрцы ляжыць крыўда краю роднага. Дзякуючы гэтаму скрытаму, але няўпыннa дзеючаму духу пачалося й разьвілося Беларускае Адраджэньне—рух, які імкнецца вярнуць Беларусі страчанае 150 год таму назад месца сярод гаспадарстваў Эўропы й сьвету. І калі сяньня з пэрспэктывы 50-гадовага змаганьня за палітычнае вызваленьне нашага краю з радасьцю і надзеяй увачавідкі сьцьвярджаем, што адраджэнскі наш рух захапляе ўсе што-раз шырэйшыя й шырэйшыя кругі, прабіваючыся навет там, дзе яго найменш спадзяваліся, часта бяз пляну й бяз усякіх схэмаў, а навет без аднаго-таго кіравецтва, а проста так стыхійна сам зь сябе прабіваецца, так як грыбы ў лесе, калі на іх пара прыйдзе. Дык выясьніць гэта ізноў-жа можна толькі тым няўміручым беларускім духам, што дзеіць на людзей паміма адсутнасьці якіх-небудзь спрыяльных абставінаў і паміма змовы ўсіх цёмных сілаў, што намагаюцца «паляваць» на душы беларускія.

Вось гэты мамэнт стыхійнага разьвіцьця нашага руху на эміграцыі й выступіў яскрава ў справаздачах дэлегатаў 1-га Сусьветнага Зьезду беларускае эміграцыі ў Парыжы. Ці то былі групы маладых вайскоўцаў паўночнай і паўдзённай Італіі, што гуртаваліся ў поўлегальныя гурткі, ці беларускія работнікі, старыя «хаўрусаўцы» ў Францыі, што пачыналі гуртавацца нанова пасьля ваеннае буры, ці групы бел. уцекачоў-разьбіткаў, закінутых у Данію, якія ў чужым і часткова варожым асяродзьдзі пачынаюць безнадзейнае, здавалася спачатку, змаганьне з афіцыйнымі дзейнікамі й бліскуча яго выігрываюць, ці бел. вайскоўцы й работнікі ў Англіі, якія пад кіраўніцтвам свае інтэлігенцыі ствараюць сільнае нацыянальнае апорышча ў Згуртаваньні Беларусаў Вялікабрытаніі, якое ў станоўкім змаганьні з дэструктарамі й палітычнымі авантурнікамі здабывае сабе што-раз большы аўтарытэт сярод беларускіх масаў і можа ганарыцца паважнымі здабыткамі на ніве грамадзка-арганізацыйнае працы, відомым знакам якіх можа служыць купля 2-х павярховага дому ў Лёндане, ці калі возьмем ахвярную і станоўкую групу беларускіх інтэлігентаў і работнікаў у Канадзе, што шчыра й аддана імкнуцца сабраць у вадно месца расьцярушаныя там нацыянальныя сілы і ахвормiць іх арганізацыйна, ці энэргічных кіраўнікоў Згуртаваньня Беларусаў Аргентыны, што самаахвярнай працай і станоўкасьцю свае нацыянальнае паставы здабылі ўжо прыхільнасьць і поўны давер тамашніх беларусаў і самых урадавых дзейнікаў Аргентыны, ці ўрэшце возьмем Нямеччыну, дзе ў выніку трохлетніх напружаных арганізацыйных высілкаў і двохлетняга змаганьня з адкрытай дывэрсіяй і злосным авантурніцтвам беларусы ня толькі змаглі ўтрымаць усе асноўныя галіны нацыянальнага жыцьця, але бяз крыку й шуму лішняга разбудаваць іх у выключна цяжкіх абставінах жыцьця й працы, так, што сяньня Беларускі Нацыянальны Камітэт у Нямеччыне рэпрэзэнтуе запраўды імпазантны шэраг беларускіх грамадзкіх, палітычных, навуковых, прафэсыйных, культурных, дабрадзейных і маладняцкіх арганізацыяў. Усюды, як бачым, куды толькі лёс суровы не закінуў беларускіх выгнанцаў знайшліся між імі ідэалістыя й энтузіястыя нашага нацыянальнага ўздыму, якія, ня гледзячы на ніякія цяжкасьці, на вялікія часам небясьпекі і матарыяльныя ахвяры ды страты, пачыналі і ўдала праводзілі ў жыцьцё тое, што дыктаваў ім найчасьцей ня розум, ані грамадзка-палітычнае дазнаньне, а проста шчырае беларускае сэрца, што білася й б'ецца ціхай і глыбокай прывязанасьцю да зямлі прадзедаў, сэрца, што чуе вялікі кліч да волі й шчасьця, кліч заклятага ў зямлі той прасторай духу беларускага, што страпянуўшыся зь векавога забыцьця да новага рыхтуецца палёту. Ня што іншага, як толькі гэнае шчырае беларускае сэрца, жывучае крывёю й духам пакаленьняў, якіх ахвяры й пакуты ніколі ня пойдуць у забыцьцё—гэнае сэрца й сьвятое ў ім пачуцьцё гуртавалі, гуртуюць і цэмэнтуюць беларускую эміграцыю ўва ўсім сьвеце. Гэта відаць із шматлікіх прывітаньняў і пісьмаў, прысланых Зьезду з усіх канцоў зямлі. Закінуты ў гарачыя пяскі Афрыкі беларус-адзіночка радуецца глыбака ўсхваляваны... ...«я духова перажываю разам з Вамі гэтую ва ую хвіліну ў гісторыі нашае эміграцыі, якая можа мець дэцыдуючы ўплыў на жыцьцё нашых эмігрантаў на цэлым сьвеце».

Жыцьцё мае свае законы—суровыя й бязьлітасныя ў сваёй пасьлядоўнасьці. Сэрцам іх не ўгаманіць ані зьмяніць. Найвялікшы зь іх — закон змаганьня за права да жыцьця — вымагае асноўнага фактару: сілы. А сіла ёсьць не ў адзінках, а ў добрай і спраўнай арганізацыі. Зразумелі гэта дасканала якраз тыя, што перажылі ўсе жахі бездапаможнасьці ў вадзіноцтве сярод чужыны. Зразумелі гэта вельмі добра і ініцыятары Сусьветнага Зьезду беларускае эміграцыі, паставіўшы сабе за мэту: скаардынаваць усю дасюлешнюю, стыхійную, часта раздробленую дзейнасьць нашае эміграцыі ўва ўсіх краінах сьвету, сканцэнтраваць і ўнаяўніць на вонкі дасюлешнія значныя яе вынікі, і даць эфэктыўнае ўзмацненьне арганізацыйнае акцыі там, дзе яна адстала з тых ці іншых прычынаў — ўсё гэта пад ідэйным задзіночваючым бел-чырвона-белым сьцягам Беларускае Народнае Рэспублікі, наяўныя прадстаўнікі якое — Рада, Урад і Прэзыдэнт Рэспублікі, рэпрэзэнтуюць найвышэйшыя жыцьцёвыя інтарэсы й слушныя правы бел. народу. Патрэба такое каардына-

НАСТУП НА НАНКІН

Згодна з апошнімі паведамленьнямі, палажэньне **Чан-Кай-Шэка** — правадыра нацыянальнага Кітая, становіцца што раз больш катастрафальным. Пасьля таго, калі камуністыя здабылі сталіцу Манаджурыі — Мукдэн, пераможна ўсьцяж пасоўваюцца яны наперад як на паўночным, так і на паўдзённым фронце. Гэтак 1-га сьнежаня камуністычныя войскі занялі Сучаў, за які тры тыдні трывалі зацятыя баі. Сучаў налічвае 800.000 жыхароў і, поруч з Пэнгпу, зьяўляецца апошнім абаронным пунктам перад Нанкінам — сталіцаю нацыянальнага Кітая. Згодна паведамленьня Рэйтара, баі ў раёне Пэнгпу магчыма прынясуць разьвязку пытаньня, ці можна будзе ўтрымаць Нанкін.

Насуперак афіцыйным спраставаньням аб намерах ураду пакінуць Нанкін, урадаўцы ў Нанкіне ніщчаць і паляць важнейшыя дакумэнты або іх запакоўваюць. Тысячы кітайцаў стаяць перад падарожнымі бюрамі або касамі чыгуначных станцыяў. Спэкулянты перапрадаюць за нячуваныя цэны білеты на 8 хуткіх цягнікоў, якія штодзённа адходзяць на поўдзень. Заможныя кітайцы за вельмі нізкія цэны збываюць сваю маемасьць на вуліцах. Як паведамляе агенцыя АП, дыпляматычныя прадстаўнікі Англіі й Францыі атрымалі інструкцыі астацца ў Нанкіне на выпадак заняцьця яго камуністымі.

Згодна найсьвяжэйшых паведамленьняў, камуністычная армія прыбліжылася ўжо на некалькі дзесяткаў кілёмэтраў да Нанкіну, палажэньне якога такім чынам сталася яшчэ больш крытычным. У выпадку заняцьця гэтага гораду, трэба лічыцца із хуткаю стратаю іншага важнага гораду Кітая — Шанхая. Таксама ў паўночным Кітаі камуністыя знаходзяцца ў наступе й ужо прыбліжыліся да вялікага гораду й важнае ваеннае базы гэтае правінцыі — Пэкіна. Урадавыя войскі пасьпешна эвакуююць раён Пэкін — Тыянтсін. Прэзыдэнт Чан-Кай-Шэк лічыць палажэньне крытычным і небясьпечным, але ў поўнай станоўкасьці прадаўжае змаганьне й намераны супраціўляцца й далей.

Агульна ўважаецца, што палажэньне ў Кітаі ёсьць на толькі сур'ёзнае, што выратаваць гэтую вялізарную краіну ад поўнага апанаваньня яе камуністымі зможа толькі безадкладная й выдатная дапамога ЗША. Дзеля гэтага прадстаўнікі нацыянальнага Кітая ўсьцяж зьвяртаюцца да ЗША з просьбаю дапамогі, а навет жонка Чан-Кай-Шэка нядаўна вылецела ў гэтай справе ў Вашынгтон і была ўжо прынятая Труманам. Ня гледзячы на ўсё гэта, Амэрыка да апошняга часу захоўваецца даволі стрымана адносна даньня помачы Кітаю.

ЗМАГАНЬНЕ ЗА БЭРЛІН

Кіраўніцтвам Бэрлінскіх камуністых (партыя СЭД) быў 30 лістапада скліканы сход сяброў гарадзкой рады з усходняга сэктара Бэрліна. Тысячы работнікаў дэманстравалі ў гэты дзень у ўсходнім сэктары й зарганізавалі масавы мітынг. Адначасна з гэтым на паседжаньні сяброў гарадзкой рады «дэмакратычнага блёку» было пастаноўлена арганізаваць часовую гарадзкую раду, замест дагэтуль існуючай, правесьці новыя выбары ў цэлым Бэрліне, а выбары, назначаныя на 5 сьнежаня, прызнаць за няважныя. Гэтым самым левы «дэмакратычны блёк»,, зразумела паводля савецкіх інструкцыяў, правёў фактычны падзел гораду на часьць усходнюю й заходнюю.

У сувязі з гэтым 1-га сьнежаня нараніцы паліцыя ўсходняга сэктара ня ўпусьціла бурмістра Фрыдэнсбурга ў памяшчэньне магістрату. Паліцыя заявіла яму, што дзеіць на загад новага бурмістра Эбэрта, назначанага дзень перад гэтым камуністымі. Фрыдэнсбург заявіў, што ў сувязі з гэтым ён аканчальна пераносіцца з нававыбраным магістратам у заходні сэктар. Такім чынам у Бэрліне існуюць цяпер два магістраты й два галоўныя бурмістры.

У сераду 1-га сьнежаня адбылося ў Бэрліне паседжаньне легальнай гарадзкой рады, якая пастанавіла асудзіць пераварот, зроблены напярэдадні камуністымі. Газэта «Нью-Ёрк Таймс» піша ў сувязі з гэтым, што назначэньне бурмістра Эбэрта азначае канец пастановаў у Патсдаме й канчальнае сарваньне паразуменьня паміж саюзьнікамі з часоў вайны. Урады ЗША, Вялікабрытаніі й Францыі ў катэгарычнай ноце перасьцераглі Саветаў, што ў сувязі з аднастароньнім савецкім шагам у кірунку падзелу Бэрліна зьяўляюцца яны наважаныя ўжыць усякія мерапрыемствы, якія будуць патрэбныя для забясьпечаньня іхнага становішча ў Бэрліне.

Ня гледзячы на заўзятую савецкую прапагандную акцыю й націск на Бэрлінскае насельніцтва, 5 сьнежаня ў заходніх сэктарах Бэрліна адбыліся выбары новага Бэрлінскага парляманту й магістрату. Удзел у галасаваньні быў нязвычайна вялікі. З 1.580.600 выбаршчыкаў у выбарах прыняло ўдзел звыш 85%. Гэтае галасаваньне зьяўляецца найбольш вымоўным адказам на ўсе савецкія прапагандовыя заявы пра «тэрор» і насільле, якімі, быццам, змушаліся Бэрлінцы ўзяць удзел у выбарах. Гэта адначасна ня менш вымоўны адказ насельніцтва на стварэньне новага камуністычнага магістрату ў усходнім сэктары Бэрліна.

З 1.230.000 адданых важных галасоў, сацыялдэмакраты атрымалі 851.434 (64,4%), хрысьціянская вунія — 256.344 (19,4%) і лібэралы — 210.831 (16,2%) галасоў.

Перад самымі выбарамі савецкая прапаганда ўжывала ўсіх захадаў, каб сабатаваць выбары й адстрашыць насельніцтва ад галасаваньня. Між іншым заяўлялася, што заходнія саюзнікі ў студзені, найпазьней у лютым маюць зусім пакінуць Бэрлін. Адначасна ў лістоўках пагражалася тым, што сваім удзелам у выбарах спрычыняюцца да «падзелу Бэрліна». У вадказ на гэта прадстаўнік брытанскага міністэрства замежных справаў заявіў, што гэтыя весткі зьяўляюцца прымітыўнымі сродкамі прапаганды з мэтаю параліжаваць выбары. Ані брытанскі ані амэрыканскі ўрады ня маюць намеру пакідаць Бэрліна, але наадварот — яны ўзмоцняць яшчэ больш свае высілкі ў змаганьні за дэмакратыю.

САВЕТЫ АБВІНАВАЧВАЮЦЬ ФІНЛЯНДЫЮ

Савецкі пасол у Гэльсінках 7 сьнежаня перадаў фінскаму ўраду ў вельмі войстрым тоне ўтрыманае абвінавачаньне, што парушаюцца савецка-фінскія ўзаемадачыненьні, дзякуючы варожай прапагандзе фінаў.

1-ШЫ СУСЬВЕТНЫ ЗЬЕЗД БЕЛ. ЭМІГРАЦЫІ

ПРАБЕГ ЗЬЕЗДУ

Рушымся, брацьця, хутчэй
У бой з жыцьцём, пакідаючы жах;
Крыкі пужлівых людзей
Ня стрымаюць хай бітвы размах...

М. Багдановіч.

Так моцна й прыгожа пісаў каля 30 год таму наш вялікі рэвалюцыянэр-патрыёта й паэта, заклікаючы сваіх суродзічаў да змаганьня за сваё шчасьце, свабоду й незалежнасьць. На ягоны заклік зьявіліся новыя сотні й тысячы найлепшых сыноў і дачок беларускага народу, павялічылі шэрагі змагароў. Ад гэтага часу расьце, магутнее й шырыцца наш вызвольны рух, набліжаецца да свае канчатковае мэты — вольнае й незалежнае Беларусі.

Аднак, вораг таксама ня сьпіць. Рознымі падступнымі спосабамі стараецца ён разьбіць, здэмаралізаваць нашы шэрагі, унесьці атруту зьняверра ў сэрцы іх, мала сьведамых ці прыпадковых удзельнікаў. Нашы праўдзівыя патрыёты аднак не абмяжоўваюцца толькі дэмаскаваньнем гэнае варожае нам акцыі. Не, яны добра разумеюць, што найлепшым адказам на такога роду акцыі зьўляецца арганізацыйнае й ідэалягічнае ўзмацненьне нашых шэрагаў.

З другога боку, сучасныя эміграцыйныя ўмовы раскідаюць нас па ўсім сьвеце, расьцярушваюць і аслабляюць нашы сілы. Каб не дапусьціць да гэтага, наадварот, каб яшчэ болей выкарыстаць новыя абставіны й магчымасьці, кіруючыя беларускія дзейнікі прыступілі да зьдзейсьненьня новых заданьняў нашага вызвольнага руху — стварэньня каардынацыйнага цэнтру ўсяе беларускае эміграцыі.

У выніку гэтага Ініцыятыўным Камітэтам беларускае эміграцыі ў Францыі быў скліканы Першы Сусьветны Зьезд Беларускае Эміграцыі ў Парыжы на 28 лістапада 1948 г., які працягнуўся пяць дзён. Зьезд пачаўся а 10-ай гадзіне раніцы ў залі Сындыкату Беларускіх Работнікаў у Францыі. У склад Прэзыдыюму Зьезду былі выбраныя: за старшыню — інж. Уладзімер Тамашчык, за заступніка старшыні — праф. Вінцук Жук-Грышкевіч, за сакратароў — інж. Уладзімер Шыманец, Янка Сурвіла й Сьпічонак. Пасьля гэтага Зьезд прыступіў да пакліканьня Мандатнае Камісіі, у якую былі выбраныя: Манькоўскі, Лашук і Лысуха.

Першым прывітаў Зьезд Яго Эксцэленцыя Прэзыдэнт БНР інжынер Мікалай Абрамчык, які прыняў удзел і ў працах Зьезду. Пасьля гэтага былі сказаныя й зачытаныя шматлікія прывітаньні ад прадстаўнікоў нашых арганізацыяў і паасобных беларускіх дзеячоў з Англіі, Францыі, Амэрыкі, Канады, Аргентыны, Аўстраліі, Даніі, Швэдыі, Нямеччыны й Бэльгіі. Спасярод пісьменных прывітаньняў на асаблівую ўвагу заслугоўвала прывітаньне Яго Блажэнства Япіскапа Беларускай Праваслаўнай Аўтакефальнай Царквы Сяргея, якое падаём тут поўнасьцю:

«Вітаю Вас, мае дарагія Браты й Дзеці!

Усе дастойнікі паважанае Беларускае Канфэрэнцыі!

Благаславіць Вас Госпад на ўсякі добры пачын! «1-ае пасланьне да Карынтыянаў сьв. Апостала Паўлы (1 гг, 10) Гэта-ж малю Вас, браты, імем Госпада нашага Ісуса Хрыста, каб Вы ўсе гаварылі тое самое і каб ня было між Вамі нязгоды, але каб Вы былі задзіночаныя ў вадным розуме ды ў думцы аднэй!». Пасланьне да Рымлянаў сьв. Апостала Паўлы (16 г. 17); »Малю Вас, Браты, каб Вы высьцерагаліся тых, што чыняць нязгоды й спакусы супраць навукі, якой Вы навучыліся, і унікайце іх!».

Вітаю Вас, мае дарагія Браты й Сёстры й веручыя беларусы Хрыстовае Беларускае Аўтакефальнае Царквы! Вітаю Вас, найміленйшыя, упаўнаважаныя на гэтую пачэсную Беларускую Канфэрэнцыю! Няхай Вам Госпад пасылае сілу, розум і аднадушша ды адзіную братнюю любоў! Божае Багаслаўленьне клічу на Вас. Памажы Вам Божа на ўсякую добрую справу!

**Япіскап Сяргей усяе Францускае зоны
Апякун Беларускай Праваслаўнай
Аўтакефальнай Царквы.**

Пасьля прывітаньняў, ушанаваўшы памяць загінуўшых змагараў мінуткай маўчаньня, зьезд, на чале з Прэзыдэнтам, накіраваўся ў беларускую царкву на ўрачыстую Багаслужбу, падчас якой прыгожыя беларускія рэлігійныя песьні кранулі да сьлёз не аднаго дэлегата, а заклік сьвятара будаваць Беларускі Дом з Богам глыбока запаў у сэрцы ўсіх прысутных.

Вечарам таго-ж дня Хаўрус беларускіх работнікаў у Парыжы зрабіў скромнае, але мілае прыняцьце ўсіх дэлегатаў і гасьцей у сваім Сындыкаце. Мілая атмасфэра была вынікам самаахвярнае працы нашых жанчын у Парыжы. Гэтая атмасфэра, як і зразуменьне гістарычнага значэньня адбываных нарадаў спрычыніліся да таго, што ўсе 22 паўнамоцныя дэлегаты ні на часіну не паслабілі свайго сур'ёзнага й уважлівага адношаньня да кажнага пытаньня парадку дня й прыйманых рэзалюцыяў.

Перадусім адбыліся справаздачы з дзейнасьці нашых арганізацыяў ува ўсіх краёх, куды лёс закінуў нашых суродзічаў. Дэлегаты прыгэтым з радасьцю сьцьвярджалі самаахвярнасьць нашых патрыётаў, нашы вялікія посьпехі на працягу прыблізна двохгадовае працы.

Нашы францускія сябры маглі пахваліцца сваім аддзелам пры хрысьціянскім сындыкаце францускіх работнікаў, арганізацыяй прафэсыянальных курсаў для беларускіх работнікаў, выступамі нашых жанчын на міжнародных зьездах, выданьнем брашуры «Беларусь» у францускай мове, складаньнем розных мэмарандумаў аб Беларусі на розных міжнародных канфэрэнцыях і г. д. Беларусы з Англіі напоўнілі радасьцю й гонарам сэрцы прысутных фактам куплі ўласнага дому ў Лёндане й другога на правінцыі, што было зроблена выключна дзякуючы самаахвярнасьці сьведамых сяброў. Бязумоўна, гэта не адзіны іх посьпех. Беларуская прэса — «Беларус на чужыне», «Моладзь», часапіс 12-кі «Наперад» сьветчаць таксама аб іх вялікай пазытыўнай працы.

Беларусы Нямеччыны таксама маглі паказаць зьезду шмат канкрэтных вынікаў свае працы: яшчэ каля году таму назад яны ня мелі там правоў асобнага народу. Сяньня існуюць шматлікія беларускія лягеры й беларускія нацыянальныя групы. Ува ўсіх беларускіх лягерах і групах працуюць беларускія пачатковыя школы, 3 гімназіі, розныя курсы. У арганізацыйна-грамадзкім жыцьці працуюць зонныя й акруговыя камітэты, на чале якіх стаіць Беларускі Нацыянальны-Цэнтральны Камітэт. Згуртаваньне Беларускіх Скаўтаў з гонарам прапагуе імя Беларуса шырока паза межамі Нямеччыны, таксама як і Цэнтраля Беларускіх Студэнцкіх Арганізацыяў. Працуюць саюзы Настаўнікаў, Лекараў, Вэтэранаў, Жанчын, Беларускае Навуковае Таварыства і г. д. Выдаецца шырокая беларуская прэса з ліцэнцыяванай «Бацькаўшчынай» і «Сакавіком» на чале.

Беларусы ў Бэльгіі таксама пачалі добра працаваць. Той факт, што яны дамагліся прызнаньня стыпэндыяў для 20 беларускіх студэнтаў, зьяўляецца іх добрым посьпехам. Беларускі Камітэт у Аргентыне ўжо добра вядомы шырокім колам нашай эміграцыі здабываньнем візаў на ўезд у гэтую краіну. Ягоны старшыня сп. Мерляк сваім выступам на мітынгу паняволеных народаў у Буэнос-Айрэс шырока спапулярызаваў імя Беларуса ўва ўсей Аргентыне.

Беларусы ў Канадзе, Амэрыцы, Італіі й Аўстраліі пасьпяхова праводзяць арганізацыйнае афармленьне Беларускіх Нацыянальных Камітэтаў.

Бязумоўна, прыгэтым было выяўлена таксама шмат недахопаў і балячак, як — нашы слабыя матарыяльныя рэсурсы, брак кадраў, недамаганьні інфармацыі й сувязяў, слабая прапаганда нашага вызвольнага руху й гісторыі наагул і г. д. Па ўсім гэтым пытаньням была праведзена шырокая дыскусія й прынята шэраг пастановаў і рэзалюцыяў.

Пасьля гэтага былі ўтвораныя дзьве камісіі: рэзалюцыйная й статутовая. Запрапанаваны гэтай апошняй камісіяй статут новае арганізацыі быў паддадзены шырокай дыскусіі, якая цягнулася паўтара дня. Паводля прынятага статуту нова заложаная беларуская цэнтральная эміграцыйная арганізацыя называецца: **«Сусьветнае Аб'еднаньне Беларускае Эміграцыі»** зь месцам свайго знаходжаньня у Парыжы. Сябры Аб'еднаньня могуць быць беспасярэднія й пасярэднія. Беспасярэднімі зьяўляюцца ўсе цэнтральныя беларускія арганізацыі паасобных краёў (у Нямеччыне —Беларускі Нацыянальны Камітэт на Нямеччыну), а пасярэднімі — усе іншыя беларускія арганізацыі.

Урад Аб'еднаньня быў выбраны ў наступным складзе: старшыня — інж. Лявон Рыдлеўскі (Францыя), заступнікі старшыні — праф. Вінцук Жук-Грышкевіч (Англія), інж. Уладзімер Тамашчык (Нямеччына), інж. Уладзімер Шыманец (Францыя). Сакратар — Янка Сурвіла (Францыя), рэфэрэнты духовае апекі — Яго Блажэнства япіскап Сяргей (Нямеччына) і ацец Францішак Чарняўскі (Францыя), рэфэрэнт сацыяльнае апекі — ацец Леў Гарошка (Францыя), рэфэрэнт архіваў і дакумэнтацыі — праф. Мікола Нікан (Англія) і рэфэрэнт культуры й асьветы — праф. Вінцук Грышкевіч (Англія), рэфэрэнт прэсы й інфармацыі — Пётр Манькоўскі (Нямеччына), фінансавы рэфэрэнт — інж. Ул. Шыманец. Апрача ўраду была таксама выбраная Наглядная Рада й Грамадзкі Суд.

На зьездзе былі ўпаўнаважаныя дэлегаты з правам пастанаўляючага голасу з наступных краёў: Францыя — 9 дэлегатаў, Англія — 4, Нямеччына — 2, Бельгія — 1, Данія — 1, Швэдыя — 1, Італія — 1, Канада — 1, Аргентына — 1 і Аўстралія — 1.

Нарэшце неабходна падчыркнуць, што амаль усе пастановы й рэзалюцыі Зьезду былі прынятыя аднагалосна ўсімі дэлегатамі. Гэтая аднадумнасьць дэлегатаў была, бязумоўна, выяўленьнем аднадумнасьці ўсяе нашае патрыятычнае грамадзкасьці ўва ўсім сьвеце.

Вычарпаўшы поўнасьцю ўсе пытаньні парадку дня, старшыня Зьезду пажадаў выбранаму Ураду Сусьветнага Аб'еднаньня Беларускае Эміграцыі плённае працы і, 2 сьнежаня а 14-ай гадзіне, зачыніў Зьезд.

Такім чынам, беларускі вызвольны рух станоўка «рушыўся ў бой з жыцьцём, пакідаючы жах»... Ніякія ворагі «ня стрымаюць нашай бітвы размах»...

Прысутны.

ЗВАРОТ

1-ГА СУСЬВЕТНАГА ЗЬЕЗДУ БЕЛАРУСКАЕ ЭМІГРАЦЫІ ДА БЕЛАРУСАЎ І БЕЛАРУСАК УВА ЎСІМ СЬВЕЦЕ

Дарагія браты і сёстры.

Здаўна ўжо з году ў год тысячамі пакідалі беларусы сваю паняволеную зямліцу, каб шукаць на далёкай чужыне волі й хлеба, якога замала было ў родным краі пры чужым праве й насільлі. Мільёны кідалі родныя нівы, на якіх ня стала месца для шчырых сыноў Беларусі й патрыётаў роднае справы. Але на гэтых мільёнах «старых» эмігрантаў ня кончыліся пакуты беларусаў на чужыне. Вось мінула ўжо 9 год з тае часіны, калі на землях Беларусі праргымелі першыя стрэлы тае сусьветнае буры, што новым мільёнам з нас адабрала ўсё найдаражэйшае — родную хату, цяпло сямейнага кутка, шматок уласнага загону й братнія душы блізкіх і знаёмых. Гэтая сусьвэтная завіруха раскінула нас па ўсім сьвеце, яна пазакідала нас у найдалейшыя закуткі гэтае плянэты ў чужое акружэньне. Пры суровых абставінах цяжкае працы і ў адзіноцтве хай-жа шукае свой свайго, бо толькі ў братнім беларускім сэрцы знойдзе шчырую спагаду ў горы й няшчасьці.

1-шы зьезд беларускае эміграцыі выявіў радасны факт, што амаль усюды, дзе знайшліся хаця-б невялікія групы беларускіх эмігрантаў, яны дружна гуртуюцца ў нацыянальныя беларускія арганізацыі, каб бараніць сваіх слушных правоў і жыць сваім беларускім жыцьцём. Зьезд сьцьвярджае затым, што згоднае сужыцьцё і арганізацыйная згуртаванасьць ёсьць жыцьцёвай неабходнасьцю й першым практычным заданьнем для кажнае групы беларускіх эмігрантаў, роўна ў кажным краі і на ўсіх кантынэнтах. Дзеля таго, каб гэтае важнае жыцьцёвае заданьне стала запраўднасьцю трэба ймкнуцца да ідэйнага задзіночаньня ўсіх чэсных і шчырых беларускіх патрыётаў у змаганьні зь сіламі варожымі беларускаму народу. У імя высокіх

(Працяг на 3-ай балонцы)

Язэп Каранеўскі.

ЗА ІНШУЮ КАНЦЭПЦЫЮ

БЕЛАРУСКАЕ ВОНКАВАЕ ПАЛІТЫКІ

(ДА АРТЫКУЛУ А. ДЗІДЫ: «СУЧАСНЫЯ ПРАБЛЕМЫ БЕЛАРУСКАЕ ВОНКАВАЕ ПАЛІТЫКІ»)

У цэлым радзе папярэдніх нумароў «Бацькаўшчыны» быў надрукаваны вялікі артыкул А. Дзіды: «Сучасныя праблемы беларускае вонкавае палітыкі». Ужо сам факт, што быў прысьвечаны гэтаму так важнаму і, трэба прызнацца, яшчэ не распрацаванаму ў нас пытаньню спэцыяльны артыкул, у якім аўтар намагаўся прадставіць у вагульных рысах цэласьць праблемы, зьяўляецца зьявішчам карысным. Тым менш аднак яно вымагае далейшага паглыбленьня й папаўненьня, бо задаволіцца канцэпцыяй нашай вонкавай палітыкі, запрапанаванай Дзідам, нельга.

Нельга таму, што аўтар гэтае пытаньне насьветліў даволі аднабакова й схэматычна, запрапанаваўшы адну адзіную канцэпцыю будучай міжгаспадарстваўскай сувязі паняволеных бальшавізмам народаў, не ўзяўшы пад увагу магчымасьці ўзьнікненьня розных канцэпцыяў, якія бясспрэчна могуць паўстаць незалежна навет ад нашай волі, а якія могуць быць для нас ня менш выгаднымі, чымсьці тая, што запрапанаваў Дзіда.

Аўтар правільна сьцьвярджае, што ніводзін народ сярэдня-эўрапэйскага кантынэнту, знаходзячыся ў кляшчох расейскага й нямецкага імпэрыялізму, ня зможа собскімі толькі сіламі здабыць і ўтрымаць свае незалежнасьці, але мусіць свае сілы злучыць із сіламі іншых народаў. І таму будучае вызваленьне й незалежнасьць разглядаюць сяньня палітычныя дзейнікі гэтых народаў толькі ў рамах будучых больш ці менш цесных міжгаспадарстваўскіх сувязяў з мэтаю іхнае пасьпяховае абароны перад імпэрыялістычнымі наступамі й у мэтах узаемнага супрацоўніцтва. Вось-жа за такую канцэпцыю беларускае вонкавае палітыкі ўважае аўтар блёк дзяржаваў цэнтральнае, паўдзённае й усходняе Эўропы. У гэты блёк мелі-б увайсьці на правох роўнапраўнасьці наступныя дзяржавы: Альбанія, Сэрбія, Харвааччына, Славэнія, Грэцыя, Баўгарыя, Румынія, Мадзяршчына, Чэхія, Славаччына, Польшча, Прыбалтыка (найменш Летува), Беларусь, Украіна, Вольная Казацкая Дзяржава, Паўночны Каўказ, Грузія, Армэнія й Азэрбайджан. І на гэтым аўтар ставіць кропку, уважаючы гэтую канцэпцыю за адзіна правільную для нас, якой і трэба трымацца ў нашай вонкавай палітыцы.

І вось у гэтай адзіночнасьці й вылучнасьці й крыецца ўся аднабаковасьць і схэматызм канцэпцыі, запрапанаванай Дзідай. Бо ці-ж не фармальным толькі схэматызмам будзе выключэньне із свае канцэпцыі Фінляндыні, а праўдападобна й паўночнай Балтыкі (Эстоніі й Латвіі), а ўводжаньне народаў Закаўказьзя, тады, калі гэтыя апошнія ані чуць ня больш зьвязаныя зь сярэдня-эўрапэйскім кантынэнтам, чымсьці й першыя?

Як ведама, ужо сяньня існуе рад розных канцэпцыяў будучага міждзяржаўнага арганізму народаў, а напэўна ў будучыні паўстане іх яшчэ больш. А якая зь іх пераможа, будзе залежыць ад многіх, непрадбачаных сяньня дзейнікаў, часта зусім ад нас незалежных, ды навет незалежных ад усіх партнэраў дадзенай канцэпцыі ўзятых разам. Вось таму мы не павінны сябе зьвязваць сяньня з аднэй нейкай канцэпцыяй, а мусім весьці нашую вонкавую палітыку больш гібка й элястычна.

Замест тады вязаць сябе з аднэй нейкай канцэпцыяй і сьлепа яе трымацца, лепш змагацца за такія аснаўныя прынцыпы нашае вонкавае палітыкі, якія пры кажнай магчымай канцэпцыі загарантавалі-б нам вольнасьць нашае Бацькаўшчыны й забясьпечвалі-б нас перад новымі імпэрыялізмамі. За такія аснаўныя прынцыпы трэба ўважаць тры наступныя:

1. Беларусь, як незалежная дзяржава, можа ўваходзіць толькі ў такую міждзяржаўную канстэляцыю, якая творыцца на дабравольных раўнапраўных асновах, адкідае супрамацыю аднаго народу над другім, вызнае кажнаму народу роўныя правы на дзяржаўную незалежнасьць у ягоных этнаграфічных межах ды выключае міжсобныя імпэрыялістычныя тэндэнцыі ў рамах супольнага міждзяржаўнага арганізму. Бо трэба з жалем сьцьвердзіць, што спасярод некаторых паняволеных бальшавізмам народаў імперыялістычныя тэндэнцыі й імкненьні да няпрошанай «апекі» аднаго народу над другім яшчэ так моцныя, што аб іх разьбіваюцца ўсякія спробы запраўднага задзіночаньня гэтых

цыі сілаў і такога задзіночаньня адчуваецца шырока ў беларускай грамадзкасьці, а найбольш якраз там, дзе такой каардынацыі й задзіночаньню стаяць на перашкодзе цёмныя сілы распаду. Спадар Я. М. із ЗША, вітаючы Зьезд, піша ў шчырых, простых і зразумелых словах: «Памятайма, што беларускі народ зьлажыў абарону сваіх сувэрэнных правоў у рукі Рады і Ураду БНР, якія аж да сяньняшняга дня верна выпаўняюць свае абавязкі, трымаючы высока ў крышталовай чысьціні сьцяг БНР. Прэзыдэнт, Рада і Урад БНР рэпрэзэнтуюць праўны бок намаганьняў беларускага народу. Жадаю Вам, каб Вы сваім прыкладам павялі за сабой усю бел. эміграцыю пад штандар Бел. Нар. Рэспублікі!».

Так да голасу сэрца, даходзіць голас розуму. На бурлівай паверхні жыцьця утрымаецца толькі той, хто аддаецца належнае рэальным яго патрэбам. Стварэньне Сусьветнага Аб'еднаньня Беларускае Эміграцыі даказвае, што беларусы дастаткова разумеюць гэту аснаўную праўду жыцьця. Зроблены яшчэ адзін вялікі шаг на цяжкім шляху да Вызваленьня.

ЗВАРОТ...

(Працяг з 2-ое балонкі)

ідэалаў свабоды й лепшае долі для народу нашага і дарогое Маці — Беларусі, за якія ўжо палі бязьлікія ахвяры, і за якія й мы ўсе церпім нягоды выгнаньня— адкідаючы ўсе дробязі і асабістыя ўразы, змагаймася з дэструктарамі, што сеюць сярод нас нязгоду й разлад. Мы ня можам ніколі забывацца, што ўсюды й заўсёды нашым вялікім абавязкам ёсьць утрымаць суцэльнымі духовыя вязі з пакутуючым народам беларускім і дарагой Бацькаўшчынай, із слаўным нашым гістарічным мінулым і з духам тых пакаленьняў, што цярпелі й гінулі за нас — з традыцыямі цяжкога змаганьня за адраджэньне й свабоду беларускага гаспадарства. З увагі на гэта і ў поўнай сьведамасьці вялікае адказнасьці кажнага з нас паасобку і ўсіх разам перад маестатам зьняволенае Бацькаўшчыны й перад судом будучых пакаленьняў мы, поўнамоцныя дэлегаты ад беларускіх арганізацыяў Англіі, Аргентыны, Аўстраліі, Бэльгіі, Даніі, Італіі, Канады, Нямеччыны, Францыі й Швэдыі, горача клічам нашых сясьцёр і братоў — беларусаў гуртавацца пад родным сьцягам Беларускае Народнае Рэспублікі, якая цераз Раду БНР, Прэзыдэнта Рэспублікі інж. М. Абрамчыка і Урад БНР зьяўляецца беспасярэднім злучвом з прыгожымі традыцыямі нашага вызвольнага змаганьня, яго найвышэйшым дасюль здабыткам і адзінай для нас надзеяй і гарантыяй павароту на вольную Беларускую Зямлю! Хай-жа сардэчны наш заклік дасягне ўсіх закуткаў зямлі і ўзварушыць сэрцы людзей добрае волі, у каго ня выгасла яшчэ каханьне роднае старонкі.

Дзеля гуртаваньня ўсіх нацыянальных сілаў беларускае эміграцыі й каардынацыі яе арганізацыйна-творчае працы паклікаецца да жыцьця Сусьветнае Аб'еднаньне Беларускае Эміграцыі з сядзібаю ў Парыжы. Беларускія арганізацыі ўва ўсіх краінах сьвету заклікаюцца гэтым неадкладна навязаць сувязь із САБЭ ды ўтрымоўваць зь ім сталы й цесны кантакт.

Няхай жыве Беларуская Народная Рэспубліка!

Няхай жыве вольны Беларускі Народ!

Сакратар Зьезду **Старшыня Зьезду**

Парыж, 2 сьнежаня 1948 г.

Адрас Сусьветнага Аб'еднаньня Беларускай Эміграцыі:
65 Rue des Gravilliers
Paris (3), France.

ПАСТАНОВА

1-ГА СУСЬВЕТНАГА ЗЬЕЗДУ БЕЛАРУСКАЙ ЭМІГРАЦЫІ Ў ПАРЫЖЫ Ў СПРАВЕ ШКОДНІЦКАЕ АКЦЫІ СЯРОД БЕЛАРУСАЎ НА ЧУЖЫНЕ.

Выслухаўшы справаздачы дэлегатаў з паасобных краінаў, Зьезд сьцьвердзіў, што ў некаторых зь іх дзеюць безадказныя і авантурнічыя элемэнты пры актыўнай дапамозе варожых беларускаму вызвольнаму руху агентураў. Дыверсыйная гэная акцыя, на чале якое ў Нямеччыне стаў Р. Астроўскі, а ў З. Штатах Амэрыкі др. Ермачэнка, яўна скіраваная на разьбіцьцё адзінага фронту змаганьня за свабоду і незалежнасьць Беларусі, якое і на чужыне няўпынна вядзецца пад сьцягам Беларускае Народнае Рэспублікі, Рады, Прэзыдэнта і Ўраду БНР. Глыбока шкоднае аднаўленьне дзейнасьці Беларускае Цэнтральнае Рады, пакліканае да жыцьця гітлераўскім СС генэралам Готбэргам і перастаўшае існаваць разам з ўпадкам свайго пратэктара яшчэ ў 1945 годзе — мае здрадлівую мэту скампрамітаваць увесь беларускі вызвольны рух. Перасьцерагаючы ўсіх беларусаў перад падступнай акцыяй БЦР і г. зв. «зарубежнікаў», 1-шы Сусьветны Зьезд беларускай эміграцыі заклікае да станоўкага і бескампраміснага змаганьня з усімі тымі, хто пры поўнай сьведамасьці свайго праступства актыўна разьбівае адзінства беларускага вызвольнага руху. Неасьвядомленым і мала паінфармаваным аб сутнасьці справы хэй будзе гэта аўтарытэтнай перасьцярогай.

Сакратар Зьезду **Старшыня Зьезду**

РЭЗАЛЮЦЫЯ

Ў СУВЯЗІ З ДАКЛАДАМІ З МЕСЦАЎ

Выслухаўшы даклады аб жыцьці і грамадзкай працы беларускай эміграцыі ў Нямеччыне, Вялікай Брытаніі, Францыі, Бэльгіі, Швэдыі, Даніі, Італіі, Злучаных Штатах Амэрыкі, Канадзе, Аргентыне і Аўстраліі, Сусьветны Зьезд Беларускай Эміграцыі ў Парыжы 28.11. — 2.12.1948 г. пастанавіў за неабходнае, правесьці наступныя мерапрыемствы сярод беларускай эміграцыі ў вышэй успомненых краінах.

1. Узмоцніць акцыю ўсьведамленьня, гуртаваньня й арганізаваньня беларусаў.

2. Зьвязаць і здысцыплінаваць грамадзкія актывы пры помачы канкрэтнай праграмы дзеяньня і тактыкі, дастасаваных да мясцовых патрэбаў і ўмоваў так, каб праца вялася рацыянальна, плянава і сыстэматычна бяз ніякіх перарываў.

3. Старацца стварыць сталыя матар'яльныя базы для беларускай грамадзкай працы, выкарыстоўваючы для гэтага мясцовыя ўмовы й магчымасьці.

4. Стварыць адзінае ўсебеларускае кіраўніцтва ўсей беларускай работы на эміграцыі і ўсестароньняй апекі над беларускімі эмігрантамі ўва ўсіх краінах, дзе-б яны ня былі, з прадстаўніцтвамі ад усебеларускага кіраўніцтва.

5. Сканцэнтраваць і скаардынаваць усе высілкі ў справе беларускай прэсы і выдавецтва наагул.

6. Стварыць Цэнтральную Беларускую Інфармацыйную Службу і архіў дакумантаў.

7. Правесьці рэгістрацыю буеларускіх эмігрантаў ува ўсіх краінах.

8. Дзеля аб'яднаньня і скансалідаваньня ўсей беларускай эміграцыі — праводзіць сталае, пляновае і сыстэматычнае змаганьне з усякага роду дэструкцыйнай работай і дывэрсыяй, скіраваных на разьбіцьцё беларускага жыцьця, — з асаблівай увагай на зарубежніцтва й астроўшчыну.

9. У грамадзкай рабоце праводзіць рацыянальны падзел працы, не дапускаючы, каб кіруючы актыў, які перагружаны арганізацыйнай работай, займаўся яшчэ тэхнічнай працай, не вымагаючай спэцыяльных кваліфікацыяў.

10. У парадку грамадзкай дысцыпліны забавязаць да актыўнай працы ўсе інтэлігенцкія кваліфікаваныя адзінкі, якія дагэтуль адзначаюцца бязьдзейнасьцяй.

11. Узмоцніць высілкі дзеля павялічэньня колькасьці студыюючых беларусаў з мэтай запэўненьня росту кадраў беларускай інтэлігенцыі і арганізацыі беларускіх школаў і навуковых установаў.

12. Зьвярнуць увагу на арганізацыйна-грамадзкую і ўзгадаваўчую рабсту беларускіх жанчын-матак беларускіх пакаленьняў.

13. Ува ўсей рабоце прыслухоўвацца да голасу масаў беларускай эміграцыі і ўзгадняць зь імі і іх патрэбамі бягучую штодзённую дзейнасьць.

14. Стварыць цэнтралю беларускіх камбатантаў-вайскавікоў у сусьветным значэньні дзеля кансалідаваньня і каардынаваньня іх арганізацыйнай работы.

15. Сабраць усе паданыя на Зьезьдзе справаздачы на пісьме, адбіваючыя абраз жыцьця і працы беларускай эміграцыі і выдаць іх друкам.

Сакратар Зьезду **Старшыня Зьезду**

Парыж, 2 сьнежаня 1948 г.

СЬВЯТОЙ † ПАМЯЦІ ПАВАЛ СЬВІРЫД

ведамы беларускі юрысты пасьля доўгай хваробы й цяжкай апэрацыі памёр у шпіталі ў Равэнзбургу (Француская зона) 1-га лістапада сёлета, аб чым толькі цяпер дайшла да нас гэтая сумная вестка.

Нябожчык нарадзіўся 15 кастрычніка 1886 г., на Бацькаўшчыне доўгі час працаваў адвакатам у Навагрудку, а потым прэзыдэнтам Акруговага Суду ў Баранавічах, адначасна аддаючы свае вольныя хвіліны й беларускай грмадзкай працы.

ЗАВАСТРЭНЬНЕ БЛЯКАДЫ БЭРЛІНА

Два дні пасьля пераможных выбараў у заходніх сэктарах Бэрліна загадам савецкіх акупацыйных уладаў спынены паштовы рух паміж заходнімі сэктарамі гораду й заходняй Нямеччынай, а таксама й паміж акупаванай Саветамі тэрыторыяй Нямеччыны. Аўтарытэтныя колы бачаць у гэтым мерапрыемстве таксама адказ Саветаў на пераняцьце ўлады ў заходнім Бэрліне праф. Ройтэрам, які 7 сьнежаня быў запрысяжаны, як галоўны бурмістр Бэрліна. Таксама паштовае кіраўніцтва ўсходняй зоны адмовілася выдаць паштовыя перасылкі іхным адрасатам у заходніх стрэфах Бэрліна, якія надыйшлі ў гэты дзень за пасярэдніцтвам чыгункі. Такім чынам жыхары заходняга Бэрліна пазбаўленыя цяпер магчымасьці атрымліваць паштовыя пісьмы й перасылкі за пасярэдніцтвам чыгункі, а астаецца ім толькі паветраная дарога.

ПРЫСУД НАД ПОЛЬСЬКІМІ САЦЫЯЛІСТЫМІ

Вайсковы суд у Варшаве абвесьціў 19 лістапада прысуд над шасьціма польскімі сацыялістымі на чале з Пужакам на даўгалетняе зьняволеньне за прыналежнасьць да нелегальнай арганізацыі «Роўнасьць, Вольнасьць, Незалежнасьць». Абвінавачаныя адмовіліся ад апошняга слова. Пужак толькі заявіў, што цяпер на парозе магілы ад яго няма чаго спадзявацца здрады ягоных перакананьняў. У сувязі з гэтым былы камандзір Польскай Арміі Краёвай, а цяперашні прэм'ер польскага эміграцыйнага ўраду ген. Бор-Камароўскі зьвярнуўся з адозвай да ўсяго свабоднага сьвету із славамі пратэсту супраць новага злачынства Варшаўскага камуністычнага ўраду.

САВЕЦКІ ШПІЯНАЖ У ЗША

Камісія амэрыканскага кангрэсу для дасьледжаньня супрацьамэрыканскай дзейнасьці чужых агентураў у ЗША паведаміла, што ў яе рукі папалі новыя важныя дакумэнты пра дзейнасьць савецкіх шпіёнаў у ЗША. Камісія атрымала гэтыя «вялікай вагі» дакумэнты ад былага камуністычнага агента Вайтэкера Чэмбэрса. Гэтыя дакумэнты, захаваныя на спэцыяльным мікрафільме, знаходзіліся схаванымі на аднэй фарме ў штаце Мэрыленд. Іх меліся потым перадаць Савецкаму Саюзу. Адначасна зь фільмавымі нэгатывамі дакумэнтаў там знайшлі таксама важныя весткі пра сетку камуністычных шпіёнаў у міністэрстве замежных справаў. Знойдзеныя дакумэнты — гэта найбагацейшы пацьвярджальны матарыял, які папаў у рукі амэрыканскай паліцыі ад 10 год.

ФІНЛЯНДЫЯ ПРЫГАТАЎЛЯЕЦЦА ДА АБАРОНЫ

Камісія абароны фінскага ўраду пастанавіла 2 сьнежаня ўвесьці агульную вайсковую службу на працяг дзевяці месяцаў. Пятая, а навет чацьвертая часьць ваенназабавязаных мае прайсьці спэцыяльнае абвучэньне ў афіцэрскіх і падафіцэрскіх школах. Камісія зьвярнула таксама асаблівую ўвагу на дабравольную дапаможную службу жанчын у арміі й вывучае цяпер магчымасьці правядзеньня ў жыцьцё гэтага праекту.

Камісія абасноўвае свае праекты сьцьверджаньнем, што паколькі Фінляндія верыла ў 1945 г. у трывалы мір, патолькі цяпер развіцьцё міжнародных падзеяў зрабілася такім няпэўным, што гэтая вера ўжо заламалася.

НЯ ХОЧА ВЯРТАЦЦА Ў «РАЙ»

Дасюлешні мадзярскі міністар фінансаў Міклёс Нырды паведаміў із Швайцарыі свой урад, што ён ня вернецца назад у Мадзяршчыну. Міністар пастанавіў із сваей жонкай выехаць у ЗША. Ён быў высланы сваім урадам для перамоваў з амэрыканскімі ўладамі ў Франкфурце, а таксама для перамоваў у Парыжы й Італіі.

Колькі ёсьць Беларусаў на эміграцыі, толькі павінна быць чытачоў і падпішчыкаў «Бацькаўшчыны»! Кажны сьвядомы Беларус павінен заахвоціць выпісаць «Бацькаўшчыну» тых, што яе яшчэ ня выпісваюць.

народаў вакол тае ці іншае фэдэральнае ідэі. І дзеля гэтага ўсякія канцэпцыі будучых міждзяржаўных сувязяў вольных народаў паза рамы фармальнага дактрынэрства яшчэ ня выйшлі й ня сталіся агульнай, задзіночваючай усе зацікаўленыя народы ідэяй.

2. Аснаўным прынцыпам такой канцэпцыі мусіла-б быць імкненьне да распадзелу расейскае імпэрыі на нацыянальныя гаспадарствы заваяваных і панявольваных ею народаў. Бяз гэтага ня можа быць мовы ні толькі аб незалежнасьці Беларусі, Украіны, Казакіі, Прыбалтыкі, г. зн. краёў, што непасрэдна мяжуюць з этнаграфічнай Расеяй, але й усіх іншых народаў, што мрояць сяньня аб вызваленьні з пад маскоўскага ярма. Таму нязвычайна блізкарукай і фальшывай ёсьць, прыкладам, палітыка польськіх эндэцкіх колаў, якія, верныя прарасейскай лініі свайго ідэалягічнага правадыра Р. Дмоўскага, яшчэ й сяньня высказваюцца за супольныя граніцы зь вялікай і непадзельнай Расеяй, ня гледзячы на тое, што такая Расея зьўляецца бадай адзінай прычынай ужо чацьвертага захвату Польшчы. Непадзельная Расея ў сяньняшні пэрыяд вызваленьня й унезалежненьня ўсіх рознакалёрных народаў і вызнаньня за імі былымі іхнымі панявольнікамі ўсіх сувэрэнных правоў, зьяўляецца крычучым анахранізмам, супярэчным з дэмакратычнымі ідэямі сяньняшняе эпохі.

3. Трэйцім аснаўным прынцыпам нашае вонкавае палітыкі ёсьць належаньне да такой канцэпцыі, якая была-б найбольш рэалістычнай і найлепей адказвала-б усім нашым нацыянальным патрэбам ня толькі палітычным, але й культурным, цывілізацыйным, гістарычным і гаспадарскім. У гаспадарскіх, прыкладам, дачыненьнях пры плянаваньні будучае незалежнае Беларусі нельга абмінуць такога важнага мамэнту, як доступ да мора. Гэты доступ можа быць пасярэднім ці непасрэднім, або адным і другім разам. Пасярэднім ён можа быць пры помачы цеснай дзяржаўнай сувязі зь Летувай і Латвіяй, тым больш, што цераз гэтыя краіны йдуць нашыя водныя шляхі: Нёман цераз Летуву й Дзьвіна цераз Латвію. Добрай магчымасьцю непасрэднага нашага доступу да мора ёсьць цераз прылучэньне да Беларусі той часткі Ўсходняе Прусіі з Кэнігзбэргам, якая сяньня прылучаная да РСФСР ня гледзячы нат на тое, што з гэтай апошняй зусім не гранічыць. Гэтую магчымасьць прадугледзіла ўжо Рада БНР, якая на сваей апошняй пленарнай сэсіі ў пастанове аб вонкавай палітыцы заявіла наступнае: «беларуская незалежная дзяржава павінна абыймаць усе этнаграфічныя беларускія землі з улучэньнем у яе часткі Ўсходніх Прусаў з Кэнігзбэргам, што павінна быць справядлівай рэкампэнсатай за ўсе калясальныя зьнішчэньні Беларусі й беларускага народу, спрычыненыя нямецкім гітлерызмам у часе другое сусьветнае вайны, і што дало-б магчымасьць доступу Беларусі да мора, канечнага для ейнага эканамічнага разьвіцьця. Гэтае дамаганьне абгрунтоўваецца яшчэ й тым, што на тэрыторыю часткі Ўсходніх Прусаў, прылучанай сяньня да РСФСР, прымусова перасеrange апошнімі гадамі савецкімі ўладамі вялікая колькасьць беларускага жыхарства з этнаграфічнае Беларусі». Такога дамаганьня лічыць за праяву нашага імпэрыялізму таксама нельга. Падчас будучага ўпарадкаваньня сярэдня-ўсходняе Эўропы пасьля зьнішчэньня бальшавізму Ўсходняя Прусія ніякім чынам ня зможа вярнуцца да Нямеччыны, бо: а). да таго часу напэўна не астанецца ўжо там ніводнага немца, б). тварыць на яе тэрыторыі расейскага востраву, аддаленага на сотні кілямэтраў ад этнаграфічнае Расеі, не мэтазгодна і в). ніхто не пагодзіцца на паўторнае тварэньне польскага калідору, які ўжо раз стаўся непасрэднаю прычынаю другое сусьветнае вайны. Такім чынам гэты кусок Усходняе Прусіі можа прыпасьці або Польшчы, або Летуве або Беларусі. Дзеля таго, што два першыя гаспадарствы маюць і бяз гэтага доступ да мора, дык якраз Беларусы павінны карыстацца найбольшымі правамі на гэтую тэрыторыю. А таму нашая вонкавая палітыка ўжо сяньня мусіць ставіць гэтую справу на парадку дня, і энэргічна яе абараняць, аб чым, нажаль, у артыкуле Дзіды няма ані слова.

Вось гэта тыя тры аснаўныя прынцыпы нашай вонкавай палітыкі, якімі мы павінны кіравацца пры тварэньні канцэпцыі супольнага міждзяржаўнага блёку вызваленых з пад бальшавізму народаў. Пры захаваньні гэтых прынцыпаў кажная канцэпцыя для нас добрая, незалежнага ад таго, ці, прыкладам, да яе будуць належыць народы каўкаскія, а балканскія не, ці наадварот — прылучацца да яе народы балканскія, а каўкаскія адыйдуць. Якія дакладна народы да гэтае канцэпцыі будуць належыць, гэта справа другарадная. Галоўнае, каб паводля колькасьці й удзельнае вагі сяброў дадзенае канцэпцыі была яна на толькі моцная, каб магла пасьпяхова проціўстоіць супраць расейскага й нямецкага імпэрыялізму. А таму нашая вонкавая палітыка не павінна сябе назаўсёды зьвязваць зь нейкай існуючай ужо канцэпцыяй міждзяржаўнага арганізму або тварыць сваю такую-ж чыста схэматычную канцэпцыю, а павінна выходзіць з прынцыпу, што ўсякая канцэпцыя можа быць для нас адпаведная, якая, пры захаваньні вышэй пададзеных умоваў, будзе найлепей гарантаваць вольнасьць і незалежнасьць Беларусі.

У будучым вялікім блёку дзяржаваў, паложаных між Расеяй і Нямеччынай, ня выключаныя вузейшыя рэгіянальныя пад-блёкі, абумоўленыя палітычнымі, культурнымі ці гаспадарскімі інтарэсамі суседніх народаў. Таму нам, беларусам ці ня больш мэтазгодным было-б з гледзішча на найбольш нам блізкія інтарэсы аддаць перавагу плянаваньню такога абмежаванага блёку, чымсьці займацца вялікімі канцэпцыямі. Сэсія Рады БНР у ўспомненай ужо пастанове выказалася за мэтазгоднасьць уваходу Беларусі у балтыцька-скандынаўскі блёк, да якога належылі-б, апрача Беларусі, Летува, Латвія, Эстонія, Фінляндыя, Швэдыя, Нарвэгія й Данія. Паколькі сяньня палітычнае палажэньне скандынаўскіх дзяржаваў зусім іншае, можна было-б пачаць рэалізаваньне гэтай канцэпцыі ад тварэньня толькі беларуска-балтыцкага блёку, тым больш, што зь Летувай, а часткава й з Латвіяй лучаць нас цесныя гістарычныя сувязі, ды й культурныя, а асабліва гаспадарскія мамэнты паміж гэтымі краямі цесна між сабой вяжацца. У кажным выпадку нельга забывацца аб тым, што з прыбалтамі, а ў першую чаргу зь летувіскім народам мы ў будучыні для супольнае карысьці будзем змушаныя ўвайсьці ў цесныя ўзаемадачыненьні. Гэта павінна мець на ўвазе нашая вонкавая палітыка ўжо сяньня, аб чым таксама чамусьці ня ўспомніў Дзіда.

Пішучы гэтыя заўвагі да артыкулу Дзіды, аўтар ня меў пратэнсіі выказаць свой поўны пагляд на канцэпцыю нашае вонкавае палітыкі, бо за адным махам гэтага зрабіць нельга. Яму хадзіла толькі аб скарыгаваньне й дапаўненьне некаторых цьверджаньняў Дзіды ў надзеі, што іншыя нашыя да гэтага пакліканыя людзі прадоўжаць распачатую мною дыскусію, якая была-б нязвычайна карыснай для высьвятленьня цэлага раду кардынальных пытаньняў і ўстанаўленьня канчальных лініяў паступаньня ў нашых вонкавых дачыненьнях.

Зь Беларускага Жыцьця

Вялікая Ўрачыстасьць у Мітэнвальдзе

27 лістапада ў ДП лягеры Міттэнвальд-Люттэнзэ пры вельмі спрыяльнай пагодзе й у сьвяточным настроі адбылася ўрачыстасць пасьвячэньня памятніка героям Слуцкага паўстаньня. Гэтага дня па паўдні пачаўся паход зь лягеру да месца адкрыцьця памятніка: на перадзе скаўты із сьцягам, за імі прадстаўнікі грамадзкіх арганізацыяў і народная школа зь вянкамі, а далей беларускія жыхары лягеру. Памятнік быў завешаны нацыянальным бел-чырвона-белым сьцягам і перавязаны чорнай крэпай, тут-жа ганаровая варта скаўтаў.

Урачыстасць адчыніў старшыня Камітэту пабудовы памятніка сп. В. Стома. Ён у кароткай прамове расказаў, у якіх абставінах адбывалася праца пры будаваньні памятніка, адзначыўшы, што жыхары лягеру аднагалосна пастанавілі ўшанаваць памяць Слуцкіх герояў ставячы гэты памятнік да дня гадавіны паўстаньня. Пры гэтым сп. Стома злажыў падзяку ўсім тым жыхаром, якія прычыніліся да пабудовы, а на канцы папрасіў прысутнага тут-жа старшыню Беларускага Нацыянальнага Камітэту на Амэрыканскую зону адкрыць памятнік.

Пасьля адсланеньня памятніка й злажэньня вянкоў, старшыня Беларускага Нацыянальнага Камітэту сказаў кароткую прамову, у якой падчыркнуў значэньне для нас Слуцкага паўстаньня, схарактарызаваў вялікае й ахвярнае змаганьне нашага народу за сваю дзяржаўную незалежнасьць супраць бальшавіцкага паняволеньня. Пасьля прамовы старшыні мясцовым сьвятаром была адслужаная жалобная паніхіда па палеглых слуцкіх паўстанцах. Пасьля паніхіды ўрачыстасць закончылася адсьпяваньнем беларускага нацыянальнага гымну.

Вечарам гэтага-ж дня ў тэатральнай залі лягеру адбылася жалобная акадэмія, на якую злажыліся рэфэрат аб Слуцкім паўстаньні і мастацкая частка, падрыхтаваная й праведзеная мясцовым кіраўніком і вучнямі беларускае народнае школы. Былі выкананыя патрыятычныя песьні й вершы, адпаведна падабраныя да гэтага дня.

Факт пабудовы памятніка невялічкай беларускай групай лягеру Лютэнзэ ў Міттэнвальдзе паказвае сьведамасьць і глыбокую ідэйнасьць нашага народу, ягонае імкненьне да волі й дзяржаўнае незалежнасьці ды даводзіць, што пачатае Случчакамі змаганьне нашага народу супраць бальшавізму вялося ўвесь час, вядзецца яно й сяньня як на Бацькаўшчыне, так і на эміграцыі. Ужо ў той час наш беларускі народ добра зразумеў, што прыносіць з сабой бальшавізм і ягоная таталітарная сыстэма, хоць, на вялікі жаль, змаганьне нашага народу не знайшло тады падтрыманьня з боку мацнейшых дзяржаваў. Таму пад вялікай перавагай бальшавізму закончылася тады яно поўнай акупацыяй нашага краю. Але беларускі народ верыць, што нашая вялікая нацыянальная ідэя ў будучыні пераможа й дружнымі й ахвярнымі высілкамі ўсяго народу будзе ізноў адбудаваная Вольная й Незалежная Беларусь.

Госьць.

З нашага жыцьця у Остэргофэне

Ёсьць у Ніжняй Баварыі мясьціны роўныя, мясцамі балоцістыя, дзе-ня-дзе лясістыя й вельмі падобныя да беларускіх краявідаў. У такіх мясьцінах сярод палёў, лугоў, і ўзгоркаў, парослых хвайняком у перамешку зь бярэзьнікам,параскіданыя вёскі й малыя гарадкі, колькасьцю свайго насельніцтва й ягонай прафэсіяй напамінаючыя беларускія вёскі й мястэчкі. Остэргофэн — адзін з такіх гарадкоў — будзе калісьці гісторыкамі беларускага руху ня раз успамінаецца. Сюды якраз злая доля закінула групу беларусаў з усіх куткоў нашае Бацькаўшчыны.

Тут ня раз зьбіраліся й мо яшчэ будуць зьбірацца беларускія патрыёты з усяе Нямеччыны, каб супольна радзіць над нашымі нацыянальнымі справамі й як супольна дапамагчы свайму гору. Гэтыя нарады і гарачыя на іх спрэчкі й гутаркі часта цягнуліся па некалькі дзён, у выніку чаго дэлегаты разьяжджаліся з адсьвежанаю энэргіяю, поўныя надзеі на лепшую долю беларускага народу й Бацькаўшчыны. Остэргофэн — гэта месца выдаваньня друкам першае пасьля вайны ў Нямеччыне беларускае газэты «Бацькаўшчыны» й журналу «Сакавік». Тут месьцяцца некаторыя нашыя цэнтральныя й зонныя арганізацыі й установы. Аднак, ня гледзячы на ўсё, адчуваецца, што акружэньне тут чужое й няпрыхільнае. Здаецца ёсьць так, што ня толькі кажны баварац, але навет кажны баварскі конь і вол косяцца варожымі вачыма на беларусаў і чакаюць нагоды, каб нас здушыць і выкінуць, як нейкую здань, непакоячую многіх ды прыпамінаючую іхныя нялюдзкія праступныя дзеяньні над душамі й целам нашага народу там, на Бацькаўшчыне і тут калісьці, як остарбайтараў

Нічога тады дзіўнага, калі многія беларусы хватаюцца за ўсякую нагоду, каб скарэй выехаць зь Нямеччыны. Бываюць аднак мамэнты, калі забываешся аб варожасьці баварцаў і іхных канёх і валох, а робіцца на сэрцы радасна й міла. Але такія хвіліны бываюць рэдка й трываюць коратка, бо толькі падчас імпрэзаў, ладжаных Остэргофэнскім Беларускім Жаноцкім Згуртаваньнем. Такую прыемную хвіліну перажывалі нашыя беларусы 27 лістапада, калі ігралася на сцэне камэдыя М. Чарота «Мікітаў лапаць», асабліва калі выступалі на сцэне суседкі сп. Вольга К. і Аўгеня К. Ні аднэй і не аднаму й сьлязінка выступіла, калі на яву бачылі абраз зь вёскі свае ці роднага мястэчка ды прыпаміналіся ня раз бачаныя сцэны на Бацькаўшчыне, чуліся гутаркі даволі сварлівых, часамі, нашых гаспадыняк-суседак, але скорых да згоды й прабачэньня, а так-жа паважных гаспадароў і талковых сялянак, гэтак адменных ад баварцаў Назіраючы гледачоў, адчувалася, што многія забыліся аб сваім шэрым манатонным жыцьці й клопатах, а думкамі блудзілі ў вакружэньні суседзяў, па родных кутох, дварох і вуліцах родных вёсак. Прыходзіцца дзівіцца тым нямногім, якія, маючы магчымасьць, ня былі прысутнымі на прадстаўленьні. Няўжо ржаўчына й плесьнь так пакрыла іхныя пачуцьці ў душы, што не адчуваюць яны ўжо патрэбы, каб хоць позіркам насаладзіцца роднымі зьявамі.

Усе аматары йгралі даволі добра, аднак было-б яшчэ лепш, калі-б грыміроўка дакладней паказвала рысы нашых сялян і адчувалася, што словы аўтара камэдыі не ўсімі артыстамі былі асвоены. Трэба аднак надзеіцца, што Жаноцкае Згуртаваньне, як адна з найжывейшых і найбольш дзейных арганізацыяў у Остэргофэне, на гэтым не затрымаецца й далей будзе ладзіць прадстаўленьні, пашыраючы беларускую культуру й адначасна зьбіраючы матарыяльныя сродкі на помач патрабуючым.

Апрача імпрэзаў Жаноцкага Згураваньня, скаўты ў Остэргофэне з нагоды трэйцяе гадавіны заснаваньня Беларускага Скаўтынгу ў Нямеччыне ладзілі 21 лістапада скаўцкае вогнішча, дзе паміж іншым на асаблівую ўвагу заслугоўвала пяяньне пралесак і ваўчкоў, а таксама дэклямацыі пралескі Ларыскі й ваўчка Юркі. Пралескі, абсеўшы навакол спадарыні Аўгені К, із сваімі валасатымі рухлівымі галоўкамі ўтажсамлівалі птушанятак у гнязьдзе каля свае маткі. Удалы й на часе быў таксама скэч скаўтак.

Дзень 26 лістапада прысьвечаны быў памяці Слуцкага паўстаньня й гераічных паўстанцаў. Днём была адслужана жалобная паніхіда з адпаведнаю пропаведзьдзю айца Ж., а вечарам адбылася ўрачыстая акадэмія з дакладам дра Г. Сярод дэкляматараў на акадэміі, як блізу заўсёды, зьвяртала на сябе ўвагу дэклямацыя Ванды М-ла, якую заўсёды з прыемнасьцю слухаецца, бо дэкляматарка дэклямуе з глыбокім пачуцьцём і перажываньнем зьместу верша.

Я Ч.

КРЫШКУ ДА БЕЛАРУСКІХ ЭТНАГРАФІЧНЫХ ГРАНІЦАЎ

Сп. Ю. Кашэльняк у вартыкуле «Іспыт зрілости російських солідаристів», надрукаваным ў ўкраінскай газэце «Час» з 24.10.48 кажа: «Вось гэтая тэрыторыя нацыянальна-расейскага масыву — ад Архангельску да Сталінграду і ад Смаленску да Сьвярдлоўску — тварыла-б не імпэрыялістычнае, але запраўды нацыянальна-расейскае гаспадарства». А запраўды заходняя граніца этнаграфічная расейскга народу праходзе не на Смаленск, а надта далёка на ўсходзе ад яго. Каб гэта паказаць, прывяду сьветчаньні найаўтарытэтнейшай расейскай установы, наймя Маскоўскай Дыялекталёгічнай Камісіі. Менаваная расейская ўстанова гэтак праводзе граніцу **чыстае** мовы беларускае на ўсходзе зь **беларускаю-ж** моваю, запсаванаю расейскімі ўплывамі. Пачынаючыся ў Цьвершчыне, гэтыя граніца йдзе на паўдня ўздоўж ракі Вазузы, дзелячы былы павет Сычаўскі папалам, а далей пераразае б. пав. Вяземскі бліжэй да яго заходняй граніцы, ідзе ўздоўж граніцы б. пав. Дарагабускага з б. пав. Юхнаўскім, перараза паўночна-усходнюю часьць б. пав. Ельнінскага і ўходзе ў б. губэрню Калускую, тут граніца цягнецца ўздоўж р. Болвы ў б. пав. Масальскім і Жыздрыскім, а далей уходзе ў б. губ. Арлоўскую, перараза б. пав. Бранскі ў кірунку паўдзённа-заходнім, уходзе ў б. пав. Трубчэўскі, цягнецца ўздоўж яго граніцы з пав. Мглінскім і Старадубскім у б. губ. Чарнігаўскай у воддалі каля 10 км. ад іх ды ўздоўж р. Дзясны набліжаецца да граніцы пав. Ноўгарад-Северскага.*).

Москва 1915, бач. 56 — 57.

Гэта — падчыркую — граніца **чыстае** беларускае мовы з моваю **таксама беларускаю,** але запсаванаю расейскімі ўплывамі. А граніцу мовы расейскай із моваю беларускай наагул (значыцца, і запсаванай) тая-ж Камісія на сваёй карце і ў начырку да карты праводзе так, што да этнаграфічнай прасторы беларускай уходзе блізу ўся Смаленшчына (з выняткам пав. Гжацкага і невялічкай часьці пав. Сычаўскага), заходняя большая часьць б. губ. Калускай ды часьць б. губ. Арлоўскай (часьць пав. Бранскага й Трубчэўскага.

Пасьлей, у 1928 г. сябра гэтае Камісіі, І. Голанов, зрабіў папраўкі да менаваных граніцаў, праведзеных М. Дыял. Кам. Подле гэных паправаак уся Смаленшчына аж да м. Гжацка і крыху на ўсход ад яго (да сяла Матаева) належыць да беларускай тэрыторыі. Подле тых-жа паправаак, расейска-беларуская граніца праходзе ў Арлоўшчыне на ўсход ад м. Карачэва і каля м. Дзьмітроўска ды ў губ. Курскай гэтая граніца праходзе крыху на ўсход ад м. Сеўска і 25 км на ўсход ад м. Дзьмітроўска.*).

Да сказанага можна яшчэ толькі дадаць, што само беларускае насельніцтва менаваных прастораў адрозьнюе сябе ад расейцаў, а гэтыя таксама не прызнаюць яго сваім, а завуць ліцьвінамі.**).

*) Труды Московской Діалектологической Комиссии. Опыт диалектологической карты русского языка в Европе с приложением очерка русской диалектологии. Составили члены Комиссии Н. Дурново, Н. Соколов и Д. Ушаков.

*) І. Голанов: Несколько новых даных к вопросу о географическом распространении диссимилятивного акания («Сборник статей в честь акад. А. І. Соболевского. АНС, Ленінград 1928, б. 479 — 83).

) Выказаньні — «Литвин нацокает, что и не разберешь его» (Беларусы Смаленшчыны заміж **ч вымаўляюць **ц**). «Как ни закаивайся литвин, а дзекнет. Только мертвый литвин не дзекнет» — звычайныя на пагранічча беларуска-расейскім з боку расейскіх сялян і мяшчан. Гэтае званьне беларусаў ліцьвінамі, значыцца другім побач «Крывічы» гістарычным і праўдзівым назовам гэтага народу, прывяло ў вабмылку аднаго летувіскага дыплёмата. Едучы перад гэтай вайною ў Маскву, ён падарозе спыніўся і пачаў шукаць «ліцьвіноў», разумеючы пад імі сваіх родзічаў. І запраўды знайшоў «ліцвіноў» і «літоўскую» мову, але за сваіх іх ня прызнаў.

ГАДАВІНА СЛУЦКАГА ПАЎСТАНЬНЯ Ў ШЛЯЙСГАЙМЕ

27 лістапада зь ініцыятывы кіраўніцтва Задзіночаньня Беларускіх Вэтэранаў беларуская група лягеру Шляйсгайм урачыста адсвяткавала 28-ю гадавіну Слуцкага Паўстаньня.

А гадзіне пятай вечарам была адслужаная жалобная паніхіда за тых, хто злажыў сваё жыцьцё на аўтар змаганьня за волю беларускага народу, за незалежнасьць яго Бацькаўшчыны Беларусі. Пасьля Божае службы ў памяшчэньні беларускае пачатковае школы адбылася ўрачыстая акадэмія, якую адчыніў старшыня ЗБВ сп. капітан К. Вадэйка. Усе прысутныя на просьбу сп. старшыні ўшанавалі памяць палёгшых уставаньнем і хвілінаю цішыні. Далей сп. кап. Вадэйка прачытаў глыбака патрыятычнага зьместу рэфэрат, пад уражаньнем якога не адно запраўды беларускае сэрца застукала ў грудзях мацней і часьцей і не адзін з прысутных у гэны мамэнт перанёсься сваімі думкамі на прасторы нашае дарагое Бацькаўшчыны Беларусі.

Ул. Б.

І Ў ВАКРУЗЕ ЁРКС БЕЛАРУСЫ КУПІЛІ ДОМ

У горадзе Брадфорд у Ангельшчыне група беларусаў на чале з Марозам — старшынёю акруговага аддзелу Згуртаваньня Беларусаў у Вялікабрытаніі злажылася й на гэтыя сродкі купіла собскі дом. Гэтая прыватная ініцыятыва мае й грамадзкае значэньне, бо ў гэтым доме месьціцца канцылярыя акруговага аддзелу ЗБВБ акругі Ёркс, там-жа адбываюцца ўсе сходы аддзелу й жыве частка ягоных сяброў.

КОСТА-РЫКА ЛІКВІДУЕ СВАЮ АРМІЮ

Паўдзённаамэрыканская рэспубліка Коста-Рыка з днём 1-га сьнежаня поўнасьцю разьвязала сваю армію, уважаючы яе за непатрэбную, бо гэтая краіна хоча жыць у згодзе із сваімі суседзямі. Таму ўсе абаронныя ўладжаньні й казармы будуць зьнішчаны, а галоўная гаспода арміі будзе перамененая ў музэй. У цэлай краіне будзе для ўтрымліваньня парадку служыць 242 паліцыянтаў, зь іх 82 афіцэраў, а таксама 220 музыкантаў, якія будуць іграць на сьвяточных канцэртах на пляцах гарадоў.

Калі цяпер у Парыжы ламалі дыпляматы галовы, якім спосабам правесьці раззбраеньне, і ні да чога не дайшлі, то Коста-Рыка зрабіла гэта ў сябе вельмі проста. Ды калі-б гэтак увесь сьвет, як Коста-Рыка, поўнасьцю раззброіўся, то напэўна адпалі-б усякія загрозы войнаў.

КАРОТКІЯ ВЕСТКІ

— Савецкая камендантура ў усходнім сэктары Вэрліна ня будзе даваць дазволу на ладжаньне калядных сьвятаў, калі на іх будуць пяяцца рэлігійныя калядныя песьні.

— Грэцкія паўстанцы знаходзяцца толькі ў 12 кілёмэтрах ад Салёнікаў. Агульная сіла грэцкіх паўстанцаў аблічаецца — згодна заявы грэцкага генэральнага штабу — на 70.000 чалавек.

— Камандаваньне амэрыканскага лётніцтва падало да ведама, што ў недалёкай будучыні ЗША пачнуць будаўніцтва спэцыяльнага тыпу самалётаў-цыстэрнаў, якія будуць давозіць у паветры бэнзіну баёвым самалётам і такім спосабам павялічаць радыюс іхнага дзеяньня.

— З савецкага канцлягеру ў Захсэнгаўзэн пры помачы падкопу ўцякло пяць вязьняў. За іх славамі, бальшыня вязьняў ня здольная да такога чыну дзякуючы свайму аблсьсіленьню.

Адраджэнскі беларускі рух праточуецца таксама ў гэтыя прасторы. Із самога Гжацка былі ведамыя сьвядомыя студэнты беларусы. Ад 1933 г. інтэлігентаў зь менаваных прастораў за прызнаньне да беларускае нацыянальнасьці расейцы вінавацяць у нацыяналізьме й высылаюць на поўнач Расеі або ў канцэнтрацыйныя табары.

Я. Ст.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

Беларуская Бібліяграфічная Служба паведамляе, што падрыхтаваная да выданьня неабходная кажнаму культурнаму і грамадзкаму дзеячу кніжка — даведнік «Паказчык Беларускіх Выгнанскіх Друкаў» ад травеня 1945 г. да 1 лістапада 1948 г.». Ахапляе ён сабою пэрыядычныя выданьні, кнігі і г. д. з рознымі неабходнымі дадаткамі. Кніга будзе памножана толькі ў азначанай колькасьці, згодна з наперад замоўленым лікам паасобнікаў.

Замаўляць па адрасу ББС на адрас часовага кіраўніка:

(23) Oldenburg in Oldenburg.
Ohmstede-Rennplatz, DP.-Lager 224-F.

ШУКАЮЦЬ

Цана абвесткі — 10 фэнігаў за кажнае слова. Аплата наперад.

Братоў **Захарку й Андрэя,** сёстраў **Ніну** й **Анісю Усовічаў,** з хутара Горкі, пав. Дзісна, якія да канца вайны прабывалі ў Нямеччыне — Усовіч Міхал.

Сваякоў і **знаёмых** — Круновіч Аляксандр з Лунінецкага пав.

Бацьку **Лявона,** матку **Тадору,** сёстраў **Надзю, Ганну й Кацярыну Лабэцкіх,** якія ў 1944 г. прабывалі ў Вогляў каля Брэсляў у Нямеччыне — Лабэцкі Андрэй.

Цімаха Ламаку й **Мікалая Швачку** — Ганна Ламака.

Аляксандру Валынец і Федзю (Жамойцін) — Ш. С.

Хто паходзіць зь вёскі Красноўцы, воласьць Ваверкі, прашу адгукнуцца на адрас «Бацькаўшчыны» пад Ш. С.

Хто ведаэ адрас сп. **Татура Альбэрта** — просьба падаць Адміністрацыі «Бацькаўшчыны».

Усе весткі просім прысылаць на Адміністрацыю

Артыкулы, падпісаныя прозьвішчам або ініцыяламі аўтара, могуць выражаць пагляды, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.

Whiteruthenian Weekly „The Fatherland“
Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 20 July 48, Nr. UNDP 225. Circulation 3500 copies.
Administration: (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian, D.P.Camp.
Licensee: Wladimir Borthik.
Edited by: Whiteruthenian National Commitee.
Printed by: Georg Jakob, München 8, Pütrichstraße 3a.